

**Enquête bewoners Breda
najaar 2010**

Vrijwilligerswerk en Mantelzorg

In opdracht van:
Gemeente Breda
Afdeling Welzijn en Zorg

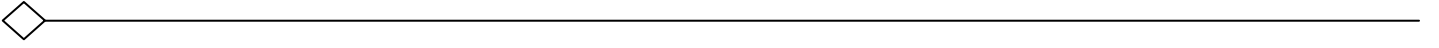
Uitgave:
Gemeente Breda
Afdeling SSC Onderzoek en Informatie
NEN-ISO 20252 gecertificeerd

Projectnummer: 1324

Claudius Prinsenlaan 10
4811 DJ Breda
Telefoon 076-5293513
E-mail: onderzoek@breda.nl
Bronvermelding verplicht

1.	Inleiding.....	5
2.	Resultaten.....	7
2.1.	Schatting huidige en potentiële vrijwilligers.....	7
2.2.	Mantelzorg.....	11

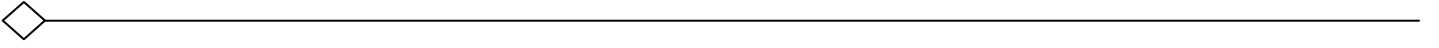

1. Inleiding

Tot vorig jaar vond jaarlijks een voorjaarsmeting en een burgerenquête in het najaar plaats. Opdrachtgevers voor beide enquêtes waren voornamelijk gemeentelijke directies en afdelingen. Een aantal van hen gebruikte de informatie uit deze enquêtes voor hun cyclische begrotingsprocessen, beleidsverkenning, beleidsevaluatie of voor hun bedrijfsvoering. Met name voor deze afdelingen en directies heeft de afdeling Onderzoek en Informatie de mogelijkheid geboden deel te nemen aan een schriftelijke enquête onder bewoners. Een aantal afdelingen / directies heeft dat gedaan: Buitenruimte, Milieu en Welzijn en Zorg.

In september 2010 zijn 2750 vragenlijsten met een begeleidende brief verstuurd. De respons bedraagt 24%. In totaal hebben 670 bewoners de vragenlijst ingevuld. Hierdoor kunnen betrouwbare uitspraken worden gedaan voor Breda. Omdat de respons van de verschillende leeftijdsgroepen verschilt, heeft herweging plaatsgevonden. In de rapportage staan gewogen percentages.

Hier worden de resultaten gepresenteerd van de vragen over vrijwilligerswerk en mantelzorg van de afdeling Welzijn en Zorg van de directie Maatschappelijke Ontwikkeling.

2. Resultaten

Voor de vergelijking van de resultaten is het belangrijk om op te merken dat in 2007 het onderzoek telefonisch heeft plaatsgevonden terwijl in 2010 de vragen schriftelijk zijn voorgelegd. Onderzoekservaring leert dat bij het visueel zien van mogelijke soorten vrijwilligerswerk, de bijbehorende motivaties, etc. de afwegingen genuanceerder liggen dan bij het telefonisch voorleggen.

2.1. Schatting huidige en potentiële vrijwilligers¹

Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. Ruim eenderde van de Bredanaars van 18 jaar en ouder doet wel eens aan vrijwilligerswerk, waarvan eenderde aangeeft ook nog wel meer te willen doen. Daarnaast geeft 18% van de Bredanaars aan op dit moment geen vrijwilligerswerk te doen, maar dit mogelijk wel te willen doen. Uit voorgaand onderzoek (zie voetnoot) blijkt overigens dat verwacht mag worden dat slechts een klein deel dit ook daadwerkelijk gaat doen. De resultaten zijn vergelijkbaar met 2007.

Tabel 2.1a: Interesse in vrijwilligerswerk

	2007	2010
Doet vrijwilligerswerk en wil nog wel meer doen	10%	12%
Doet vrijwilligerswerk en wil niet meer doen	21%	23%
Doet geen vrijwilligerswerk, wil wel doen	18%	18%
Doet geen vrijwilligerswerk en wil ook niet	51%	47%
	100%	100%

Mannen, 45-plussers en hoger opgeleiden doen vaker aan vrijwilligerswerk.

Tabel 2.1b: Huidig percentage vrijwilligers per doelgroep

Totaal 2007	31%	<i>Leeftijd</i>		<i>Opleiding</i>	
Totaal 2010	35%	18-29	22%	Lager	25%
		30-44	34%	Middelbaar	30%
<i>Gezinssituatie</i>		45-64	41%	Hoger	40%
Alleenstaand	36%	65+	40%	<i>Inkomen</i>	
Gezin zonder kinderen	33%	<i>Geslacht</i>		<=1750	30%
Gezin met kinderen	35%	Man	40%	1751-3100	38%
		Vrouw	30%	>3100	37%

¹ Er is jaren studie gedaan naar de betrouwbaarheid van onderzoeksresultaten met betrekking tot de verhouding van de mensen **die zeggen iets te zullen doen** en **die het ook daadwerkelijk zullen doen**. Percentages in onderzoeken worden nog al eens overschat omdat mensen soms antwoord geven uit sociaal wenselijkheid of onwetendheid. Yankelovich International, een gerenommeerd Amerikaans onderzoeksbureau heeft in 1993 alle onderzoeken die ze in de afgelopen 25 jaar hebben uitgevoerd naast elkaar gelegd en waar mogelijk vergeleken met de werkelijke gedragingen nadien. Dit resulteerde in:

- Als alle mensen zeggen iets te zullen doen, mag worden geschat dat $\pm 80\%$ dit daadwerkelijk gaat doen.
- Als 80% van de mensen zegt iets te gaan doen, mag worden geschat dat $\pm 45-50\%$ dit daadwerkelijk gaat doen.
- Als de helft van de mensen zegt iets te zullen doen, mag worden geschat dat $\pm 20-25\%$ dit daadwerkelijk gaat doen.
- Als een kwart van de mensen zegt iets te gaan doen, mag worden geschat dat $\pm 5-10\%$ dit daadwerkelijk gaat doen.
- Als één op de tien mensen zegt iets te zullen doen, mag worden geschat dat $\pm 2\%$ dit daadwerkelijk gaat doen.

Redenen om geen vrijwilligerswerk te doen

Circa tweederde van de Bredanaars doet momenteel geen vrijwilligerswerk. Zij geven hiervoor met name als reden dat ze er geen tijd voor hebben door hun werk, studie, gezin, hobby's of zorg voor anderen.

Tabel 2.1c: Waarom geen vrijwilligerswerk (in % doet nu geen vrijwilligerswerk)

	2007	2010
<i>Geen tijd door:</i>		
Werk/studie	56%	52%
Gezin	10%	24%
Intensieve vrijetijdsbesteding	9%	16%
Zorg voor gezin/ familie/ bureu	6%	9%
<i>Geen zin/ interesse</i>		
Geen interesse/ past niet bij me	3%	9%
Geen zin	5%	6%
<i>Wel tijd maar:</i>		
Wil me niet vastleggen	2%	7%
Weet mogelijkheden niet	1%	2%
Nooit voor gevraagd	2%	1%
Onzeker over capaciteiten	0%	1%
Anders (vaak zelf te oud, zwakke gezondheid/handicap)	14%	15%

Van de mensen die nu geen vrijwilligerswerk doen, heeft 31% dit in het verleden wel gedaan. Zij zijn hier destijds met name mee gestopt omdat ze het druk hadden/kregen met andere zaken, door redenen binnen het vrijwilligerswerk zelf of vanwege hun leeftijd/gezondheid.

Tabel 2.1d: Waarom gestopt met vrijwilligerswerk (in % doet nu geen vrijwilligerswerk, maar vroeger wel)

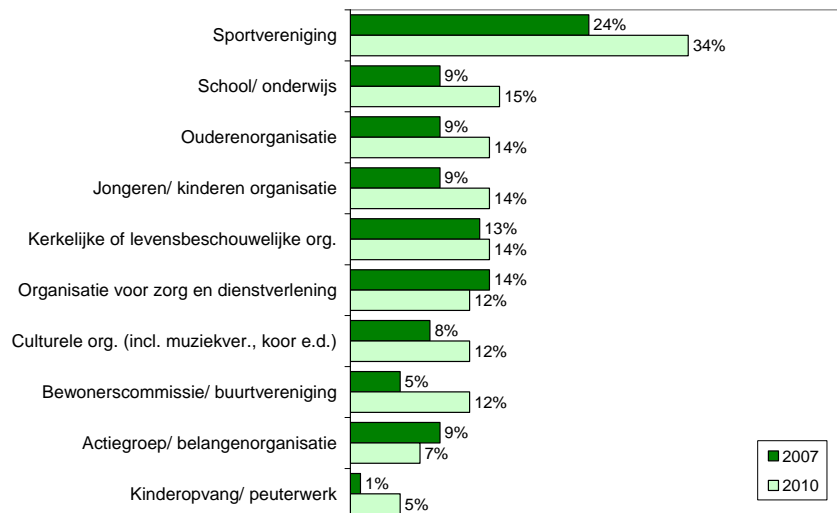
	2007	2010
<i>Geen tijd/ druk met andere dingen</i>		
Gezins- en persoonlijke situatie	15%	12%
Aanvaarding van een betaalde baan	10%	11%
Tijdsbeslag van studie/opleiding	10%	9%
Werkdruk in baan of beroep	11%	8%
<i>Vrijwilligerswerk zelf</i>		
Tijdsbeslag vrijwilligerswerk	10%	15%
Sfeer in organisatie	5%	0%
Onvoldoende begeleiding	1%	0%
<i>Gezondheid/leeftijd</i>		
Gezondheidsklachten/ hogere leeftijd	11%	10%
Pensionering/VUT	2%	4%
<i>Overig</i>		
Toe aan iets anders	4%	8%
Vertrek uit de gemeente	7%	5%
Leeftijd past niet bij organisatie	5%	1%
Anders	8%	11%

Vrijwilligers

Van de Bredanaars die vrijwilligerswerk doen (47 duizend bewoners van 18 jaar en ouder), zijn de meesten werkzaam bij een sportvereniging, op afstand gevolgd door het onderwijs, ouderenorganisaties, jongeren/kinderen organisaties en kerkelijke c.q. levensbeschouwelijke organisaties.

In de onderstaande grafiek wordt een overzicht gegeven van de meest genoemde sectoren. De overige sectoren worden door 1-4% genoemd. Deze kunt u vinden in het tabellenboek.

Grafiek 2.1 e: Meest genoemde sectoren huidig vrijwilligerswerk (in % vrijwilligers)

De meeste vrijwilligers kiezen voor dit werk vanwege hun betrokkenheid bij de maatschappij of om andere mensen te helpen.

Tabel 2.1f: Belangrijkste motieven verrichten vrijwilligerswerk (in % vrijwilligers)

	2007	2010
Betrokken zijn bij maatschappelijk gebeuren	38%	51%
Andere mensen helpen	36%	36%
Een rol spelen in sociale leven	7%	26%
Met mensen in aanraking komen	10%	20%
Capaciteiten benutten	7%	14%
Iets voor eigen groepering kunnen doen	12%	12%
Iets voor achtergestelde groepen doen	6%	12%
Ervaringen overdragen	3%	9%
Kunnen werken aan maatschappelijke veranderingen	1%	7%
Omgaan met mensen met dezelfde ideeën	9%	6%
Ervaring opdoen die voor een beroep nuttig is	2%	6%
Eigen ideeën toepassen	2%	3%
Anders	18%	5%

Vrijwilligers doen met name uitvoerende taken. Zij besteden meestal 5 uur of minder aan het vrijwilligerswerk en doen dit voornamelijk binnen de gemeentegrenzen van Breda.

Tabel 2.1g: Type vrijwilligerswerk, waar locatie van het werk en hoeveelheid tijd per week (in % vrijwilligers)

	2007	2010		2007	2010
<i>Type vrijw. werk (meer antw. mogelijk)</i>			<i>Hoeveelheid tijd per week</i>		
Uitvoerende taken	76%	64%	Minder dan 2 uur	31%	39%
Bestuurlijke en organisatorische taken	25%	41%	2-5 uur	49%	41%
Coördinerende/ leidinggevende taken	14%	18%	6-10 uur	12%	13%
Administratieve taken	8%	14%	10-20 uur	6%	5%
Anders	1%	19%	21 uur of meer	1%	1%
			Varieert	<u>0%</u>	<u>2%</u>
<i>Waar vrijwilligerswerk</i>				100%	100%
In de gemeente Breda	86%	79%			
Buiten de gemeente Breda	8%	8%			
Beide	<u>6%</u>	<u>13%</u>			
	100%	100%			

Potentiële vrijwilligers

Drie op de tien Bredanaars geven aan dat zij (meer) vrijwilligerswerk zouden willen doen. Hiervoor is op bladzijde 7 reeds gesteld dat slechts een klein deel van de 18% die zegt vrijwilligerswerk te zullen gaan doen, dat ook daadwerkelijk gaat doen. Naar verwachting zal 15% à 16% van de Bredanaars in de toekomst vrijwilligerswerk (blijven) doen. Zij denken hierbij met name aan uitvoerende, bestuurlijke/organisatorische of coördinerende/ leidinggevende werkzaamheden voor maximaal 5 uur per week (extra).

Tabel 2.1h: Type vrijwilligerswerk waaraan gedacht wordt en hoeveelheid tijd per week men wil besteden (in % potentiële vrijwilligers)

	2007	2010		2007	2010
<i>Type vrijw. werk (meer antw. mogelijk)</i>			<i>Hoeveelheid tijd per week</i>		
Uitvoerende taken	72%	48%	Minder dan 2 uur	30%	29%
Bestuurlijke en organisatorische taken	17%	40%	2-5 uur	48%	63%
Coördinerende/ leidinggevende taken	21%	30%	6-10 uur	16%	7%
Administratieve taken	6%	12%	10-20 uur	4%	1%
Anders	9%	11%	21 uur of meer	<u>1%</u>	<u>0%</u>
				100%	100%

2.2. Mantelzorg

Achtergrond

Het aantal mantelzorgers in Nederland is sterk afhankelijk van de gekozen definitie van informele zorg, zo schrijft het RIVM in het nationaal Kompas Volksgezondheid. Indien mantelzorg wordt gedefinieerd aan de hand van duur (meer dan drie maanden) en intensiteit (minimaal 8 uur per week) van de geboden hulp wordt het aantal mantelzorgers in 2001 geschat op 750.000 mensen (ca. 6% van de volwassenen in Nederland). Indien een ruime omschrijving wordt gehanteerd dan kan volgens hetzelfde rapport het aantal mantelzorgers oplopen tot 3,7 miljoen zorgverleners in 2001 (ca. 30% van de volwassen Nederlandse bevolking).

Bij deze bewonersenquête is mantelzorg omschreven als de zorg die men ontvangt van een bekende of geeft aan een bekende uit de omgeving, zoals partner, ouders, kind, burens of vrienden, als men voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Deze zorg kan bestaan uit het doen van het huishouden, wassen en aankleden, gezelschap houden, vervoer, geldzaken regelen, enzovoorts.

Geven en krijgen mantelzorg

Van alle volwassen Bredanaars zegt 15% (ruim 20 duizend bewoners van 18 jaar en ouder) in de afgelopen 12 maanden mantelzorg te hebben gegeven en 4% (circa 5.400 bewoners van 18 jaar en ouder) geeft aan in deze periode mantelzorg te hebben ontvangen. Dit laatste percentage zal in werkelijkheid hoger liggen, omdat de aller-oudste en hulpbehoevende Bredanaars met een bewonersenquête minder worden bereikt.

Vrouwen en 45-plussers geven vaker mantelzorg, 65-plussers krijgen vaker mantelzorg. 65-plussers zijn relatief vaker vrouw, alleenstaand en lager opgeleid, vandaar dat hier deze percentages ook hoger zijn.

Tabel 2.2a: Mantelzorg geven en krijgen naar doelgroep*

	Geven	Krijgen		Geven	Krijgen
Totaal 2007	14%	2%	<i>Gezinssituatie</i>		
Totaal 2010	15%	4%	Alleenstaand	14%	6%
			Gezin zonder kinderen	18%	3%
			Gezin met kinderen	14%	4%
<i>Geslacht</i>			<i>Opleiding</i>		
Man	11%	2%	Lager	13%	8%
Vrouw	20%	6%	Middelbaar	15%	6%
<i>Leeftijd</i>			Hoger	16%	3%
18-29	6%	3%	<i>Inkomen</i>		
30-44	7%	3%	<=1750	13%	6%
45-64	26%	2%	1751-3100	17%	4%
65+	21%	11%	>3100	13%	3%

* 2007: mantelzorg gegeven in afgelopen 6 mnd; 2010: mantelzorg gegeven in afgelopen 12 mnd

Mantelzorgers

Van de 15% Bredanaars die mantelzorg geven of in de afgelopen 12 maanden hebben gegeven, geeft het merendeel aan dit wekelijks 7 uur of minder te doen of hebben gedaan. Veelal voor een periode van langer dan drie maanden.

Acht op de tien geeft op dit moment nog steeds mantelzorg en twee op de tien doet dit nu niet meer, meestal omdat betreffende persoon is overleden of juist weer beter is.

Tabel 2.2b: Duur en intensiteit van in afgelopen 12 maanden gegeven mantelzorg

in % alle Bredanaars	2007	2010	in % mantelzorgers	2007	2010
<u>Aantal uur per week mantelzorg geven</u>			<u>Over een periode...</u>		
Ja, 20 uur of meer	3%	1%	... korter dan 3 maanden	8%	7%
Ja, 8-19 uur	3%	3%	... langer dan 3 maanden	<u>92%</u>	<u>93%</u>
Ja, 1-7 uur (of minder)	8%	11%		100%	100%
Nee, doet geen mantelzorg	<u>86%</u>	<u>85%</u>	<u>Mantelzorger op dit moment</u>		
	100%	100%	Ja, ik geef die mantelzorg nog	#	81%
			Afgelopen jaar gegeven, nu niet meer	#	<u>19%</u>
					100%

Mantelzorg wordt met name verricht voor (schoon)ouders en in mindere mate aan burens/kennissen en de eigen partner. Mantelzorgers houden zich hierbij met name bezig met het geven van gezelschap, begeleiding/vervoer, hulp bij de huishouding en sociale activiteiten.

Tabel 2.2c Voor wie en wat voor soort mantelzorg (in % mantelzorgers, meerdere antwoorden mogelijk)

Voor wie?	2007	2010	Bezigheden	2010
Aan ouders	39%	51%	Gezelschap	66%
Aan burens, vrienden of kennissen	19%	22%	Begeleiding en/of vervoer	59%
Aan partner	14%	18%	Hulp huishouding	54%
Aan kinderen	9%	14%	Sociale activiteiten	54%
Andere familie	21%	13%	Regeling geldzaken/administratie	47%
Aan anderen	3%	4%	Klussen in en rond huis	46%
			Hulp persoonlijke verzorging	17%
			Klaarmaken warme maaltijden	16%
			Hulp medische verzorging	15%
			Andere zaken	6%

Persoonlijke consequenties mantelzorg geven

Eenderde van de mantelzorgers geeft aan dat het verlenen van mantelzorg voor hen niet of nauwelijks belastend is, 17% voelt zich daarentegen tamelijk tot erg belast. Van de mantelzorgers die meer dan 8 uur in de week mantelzorg geven, geeft 33% dat ze zich tamelijk tot zeer zwaar belast voelen.

Tabel 2.2d Mate van belast voelen door mantelzorg (in % mantelzorgers)

	2010	wv ≤ 2 uur	wv 3-7 uur	wv ≥ 8 uur
		per week	per week	per week
Niet of nauwelijks	32%	59%	13%	20%
Enigszins	51%	38%	12%	23%
Tamelijk zwaar	11%	0%	12%	23%
Zeer zwaar	6%	3%	7%	10%
Overbelasting	0%	0%	0%	0%
	100%	100%	100%	100%

Van alle mantelzorgers heeft 5% behoefte aan ondersteuning, met name de mantelzorgers die meer dan 8 uur in de week mantelzorg verrichten (14%). Zij denken hierbij aan professionele hulp (3x), persoonlijke hulp (1x) en ruimte voor zichzelf (1x).

Het krijgen van mantelzorg

Aan het begin van dit onderwerp kwam naar voren dat 4% van de respondenten in de afgelopen 12 maanden mantelzorg heeft ontvangen, waarvan 3% nog steeds mantelzorg ontvangt en 1% niet meer. Zij krijgen dit met name van hun partner, kinderen en burens/vrienden. De mantelzorg betreft met name gezelschap, hulp bij de huishouding en begeleiding/vervoer.

Tabel 2.2e Van wie mantelzorg krijgen en wat voor soort (in % ontvangt mantelzorg, meerdere antw mogelijk)*

Van wie		Bezigheden	
Van partner	35%	Gezelschap	61%
Van kinderen	34%	Hulp huishouding	55%
Van burens, vrienden of kennissen	27%	Begeleiding en/of vervoer	44%
Van ouders	14%	Sociale activiteiten	28%
Van andere familieleden	9%	Regeling geldzaken/administratie	26%
Van anderen	15%	Klussen in en rond huis	17%
		Hulp medische verzorging	3%
		Klaarmaken warme maaltijden	3%
		Andere zaken	12%

* n=22